

Haminan lupavaliokunta
PL 70 49401 Hamina

MUISTUTUS: Maa-aines ja ympäristölupahakemus, Petkelvuori

Haminan kaupunki hakee ympäristö- ja maa-aineslupaa koskien kivenlouhintaa, kivenmurskausta ja kiviaineksen ottoa Haminan kaupungin Hillon kylässä Petkelvuoren alueella. Muistutamme maa-aines ja ympäristölupahakemuksen osalta seuraavaa:

1. **Hanke vaatii** maa-aines- ja ympäristöluvan ohella **vesiluvan**, koska suunnitellun ottoalueen vieressä, hakemuksen mukaan lähimmillään 150 metrin päässä sijaitsee **suojeltu Ruissalon pohjavesialue**, josta johdetaan vettä talousvesiverkostoon. Pohjavesien pilaamiskielto on lain mukaan ehdoton. Pilaamiskielto **käsittää myös pohjavesialueen vaarantamisen ja se koskee sekä veden laatua että määrää**. Ympäristölupaa ei voida lain mukaan myöntää, koska vesilupa puuttuu pohjavesialueen osalta.

Pohjavesien virtaus on täysin selvittämättä:

”Ottamisalueen pohjaveden pinnankorkeudesta ei ole tutkittua tietoa, mutta alue sijaitsee meren välittömässä läheisyydessä, joten pohjavedenpinta on todennäköisesti lähellä merenpinnantasoa. (s. 11)”

”Alueen ja Ryljynlähteen välissä on kalliopaljastumia, joiden väliin jäävän kapean hiekkakankaan (noin 150 m) leikkaa todennäköisesti maanalainen kalliokynnys.(s. 24)”

Pohjaveden suojeleminen perustuu Suomessa ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja maaperän pilaamiskieltoon (YSL 16 §), joka turvaa pohjaveden laatua maaperän kautta tapahtuvalta pilaantumiselta.

*Pohjaveden pilaamiskiellon mukaan pohjavettä ei saa pilata eikä sen laatua vaarantaa. Pilaamiskielto on ehdoton. Pohjaveden pilaamiskieltoa on tarkennettu vesiympäristölle haitallisista ja vaarallisista aineista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1022/2006), jonka 4a §:ssä säädetään päästökiellosta pohjaveteen. **Pilaamiskiellon on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti katsottu sisältävän myös vaaran aiheuttamisen.***

*Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisessä annetun lain (1299/2004) mukaan pohjavesien tulee olla laadultaan ja määrältään vähintään hyvässä tilassa. Lisäksi **hyvässä tilassa olevan pohjaveden laadun heikentäminen ei ole sallittua**. Tällaiset laadun muutokset tulee tunnistaa ja tilaa heikentävien aineiden pitoisuuksia tulee laskea.*

Ympäristövaikutusten arvioinnin (Ramboll 2021a) mukaan louhinta saattaa pilata pohjavesialueen monella tapaa:

*”Kallioulouhinta ja kaivantojen mahdollinen kuivatus **voivat aiheuttaa pohjaveden pinnan alenemista**. Kallioperän poraus ja räjäytykset voivat aiheuttaa pohjaveden väliaikaista **samentumista ja mm. tyyppiyhdisteiden kulkeutumista kalliopohjaveteen**. Louhinnan aiheuttamat **pohjavedenpinnan alenemat ovat luonteeltaan pysyviä**”*

”Erilaisiin laskelmiin liittyy aina epävarmuuksia. Kokemusten perusteella voidaan sanoa, että kallioulouhinta-alueiden laskennalliset hulevesimäärät ovat yleensä yliarvioita ja

todelliset, pintavesiin kohdistuvat hulevesimäärät ovat usein pienempiä, koska osa vesistä kulkeutuu mm. kallioperän rikkonaisuusvyöhykkeisiin". (s. 52).

Hanke vaatii vesiluvan ja sen mukaiset pohjavesialueen suojelusuunnitelman sekä suojelu- ja seurantatoimet. Pohjavesialueen lähelle ei tulisi nykytietämyksen valossa kaavoittaa kemianteollisuutta. Pohjavesialueelle olisi tullut kaavoitusvaiheessa määrätä riittävä suoja-alue. Louhinta tulee rajoittaa riittävän kauas ja/tai mieluummin jättää kokonaan toteuttamatta kunnes teolliset investoinnit varmistuvat. Tuoreen tiedon mukaan akkukemiantehtaasta ei ole tehty investointipäätöstä: *"Akkumateriaalitehtaan louhittavalle alueelle sijoittumisen aikataulu ei ole vielä tiedossa."*

Hakijan mielestä **vaikutukset pohjavesiin** saadaan yleensä parhaiten **selvitettyä pintavesiä tarkkailemalla** eikä pohjavesitarkkailu ole välttämättä tarpeen (s. 30) ?! Mihin mielipide perustuu ? Pohjavesialueen tarkkailu on välttämätöntä tämän kokoisessa hankkeessa.

YSL 47 § Vesilain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely:

Vesien pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskeva ympäristölupahakemus sekä samaa toimintaa koskeva vesilain mukainen lupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

2. Hakemuksesta **puuttuvat kokonaan läjitys- ja täyttöalueet sekä vesilupa täyttöjen osalta**, joten ympäristölupaa ei voi myöntää. Hakemuksen mukaan louhe ajetaan pääasiassa suoraan täyttöpisteisiin mereen ja ranta-alueille.

Vesi- ja ranta-alueiden täyttäminen vaatii vesiluvan, koska hankkeessa muutetaan rantaa ja vesiympäristöä ja vaarannetaan elinympäristöjä. Täytettävillä ranta- ja vesialueilla esiintyy uhanalaisia kasveja (*suolapunka, rantatyräkki*) sekä vedenalaiskasvustoja (*näkinpartaiskasvustot, uposkasvivaltaiset pohjat*). Läjitys- ja täyttöalueet sekä vesilupa näiden osalta tulee esittää lupahakemuksessa. Uhanalaisten eliöiden ja eliöyhteisöjen tuhoaminen on lainvastaista.

Hakemuksessa kohdassa 7.2.4 todetaan, että **"hanke voisi edellyttää vesilain (587/2011) mukaista lupaa, mikäli hankkeessa muutettaisiin vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja muutoksesta aiheutuisi vesilaissa mainittuja vahingollisia muutoksia, vaaroja, vahinkoja tai haittaa."** Hakijan mukaan näin ei kuitenkaan tapahdu ?!

3. Louhinnan **luvitus olisi tullut liittää akkumateriaalitehdashankkeen luvitukseen**, koska se hakemuksen mukaan liittyy tehtaan rakentamisen valmisteleviin töihin (*Alueelle on suunnitteilla mm. akkumateriaalitehdas, josta on toteutettu YVA-menettely s. 3*).

YSL 41 § Luvan hakeminen samalla toiminta-alueella sijaitseville toiminnoille:

Jos samalla toiminta-alueella sijaitsevalla usealla luvanvaraisella toiminnalla on sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että niiden ympäristövaikutuksia tai jätehuoltoa on tarpeen tarkastella yhdessä, toimintoihin on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella. Lupaa voidaan kuitenkin hakea erikseen, jos hakemuksen johdosta ei ole tarpeen muuttaa muita toimintoja koskevaa voimassa olevaa lupaa.

Jos 41 §:ssä tarkoitettuja toimintoja koskeva lupa-asia on pantu vireille eri lupahakemuksilla, hakemukset on käsiteltävä ja ratkaistava tarvittaessa samanaikaisesti ottaen huomioon toimintojen muodostama kokonaisuus.

Mursketta ja louhetta on tarkoitus ajaa alueen eteläosaan, jota joudutaan korottamaan tulvavaaran ja rakentamismääräysten vuoksi. Läjitysalueita ei ole kuitenkaan esitetty hakemuksessa, ainoastaan Yva:ssa. Suurin täyttöalue on hakijan mukaan 6 hehtaaria, mutta sijaintia ei ole kerrottu ?!

4. Haettua **lupaa** maa-ainesten ottamiseen ja murskauksen aloittamiseen mahdollisesta **muutoksenhausta huolimatta** ennen luvan lainvoimaiseksi tuloa (MAL 21 § ja YSL 199 § mukaisesti) **ei saa myöntää**, koska muutokset ja vahingot eivät ole jälkeempään korjattavissa viitaten Ruissalon pohjavesialueen ja Hillonlahden mahdolliseen pilaantumiseen sekä luonnon- ja elinympäristöjen lopulliseen tuhoutumiseen. Alueelta on jo nyt ehkä täysin turhaan hakattu metsät laajoilta alueilta piittaamatta luontokadosta, hiilinieluista (Hinku) ja elinympäristöistä, niin ihmisten, eläinten kuin kasvienkin.

”Hankealueen muuttuminen luonnonympäristöstä teolliseksi kallioiden louhinnan seurauksena on pysyvä, eikä sitä voida palauttaa alkuperäiseen tilaan teollisen toiminnan joskus mahdollisesti päättyessä (YVA s. 159)”.

Louhintatoiminnan nopea käynnistäminen on hakijan mukaan välttämätöntä tulevien teollisuusinvestointien takia. Alueelle on **suunnitteilla** akkumateriaalitehdas. Akkukemiantehtaan rakentamisen piti alunperin alkaa vuonna 2021. Lupaa ei pidä myöntää, koska investointipäätöstä ei ole tehty eikä kemiantehtaalla ole vielä ympäristö- ja toiminnanaloituslupaa ja tehdas sijoittuu lupahakemuksen mukaan valmiille tontille. On myös mahdollista, että alue jää paljaaksi louhekentäksi vuosikymmeniksi - esimerkkejä löytyy lähialueelta (Hamina, Kotka). Myös 10.000 euron vakuus on täysin riittämätön. Mikä on luonnonympäristön hinta ? Mikä on Hillonlahden hinta ? Paljonko maksaa Ruissalon pohjavesialueen kunnostaminen tai korvaavan vesilähteen hankkiminen ? Mikä on hinta muille menetyksille kuten asumisviihtyvyys, kiinteistöjen arvon alentuminen jne.

5. Hankkeessa **täytyy turvata tiukasti suojeltujen eläin- ja kasvilajien elinmahdollisuudet alueella jatkossakin**. Alueelle laadittu **kaavoitus ei poista tätä vastuuta**. Luontoarvot olisi tullut huomioida alueen suunnittelussa jo kaavoitusvaiheessa ja ennen laajoja hakkuita. Hakija aikoo täysin

lainvastaisesti tuohota kaikki elinympäristöt ja karkottaa eläimet / kasvit alueelta, jolloin poikkeuslupia ei tarvitsisi hakea.

”Rakennusten purku voidaan tehdä myöhemmin, jos voidaan todeta, etteivät rakennukset enää ole lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Vaihtoehtoisesti voidaan hakea uudelleen luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaista poikkeuslupa silloin, kun kaikki poikkeamiseen liittyvät kriteerit täyttyvät. (s. 7)”

Hillonlahti on edelleen monimuotoinen alue niin vedenalaisena ympäristönä kuin rantaluonnoltaankin ja lajistoltaan poikkeuksellisen edustava rannikon laguuni Itäisen Suomenlahden alueella: *”Hillonlahden alueella tavataan laaja-alaisena, edustavana ja elinvoimaisena **erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltua luontotyyppiä näkinpartaisyhteisöt**. Ko. luontotyyppi on lisäksi määritelty EU:n luontodirektiivissä Suomen vastuuluontotyyppiä. Toinen yleisesti havaittu tärkeä vedenalainen luontotyyppi on **uposkasvivaltaiset pohjat**, joka on luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Hillonlahden uhanalainen yksittäinen kasvi on **erittäin uhanalainen (EN)** ja luonnonsuojeluasetuksessa erityisesti suojeltaviin lajeihin sisällytetty **suolapunka (Samolus valerandi)**. Suolapunkaa esiintyy mm. Saunasaaren ja Putviikinpohjan alueilla ” (Metsähallitus 2016, Laji.fi 2020).*

Hillonlahden rantamilla kasvaa myös harvinaista ja rauhoitettua **rantatyräkkiä (Euphorbia palustris)**. **Viitasammakon elinpiiri T-1** alueen eteläreunalla tuhoutuneen rakentamisen ja hulevesien seurauksena. Hillonlahden pohjoisranta on edelleen **linnustoltaan arvokas alue**, jossa pesii mm. nokikana. Hillonlahdella on myös selvitysten mukaan **kalojen poikastuotantoalueita**, jotka vaarantuvat / tuhoutuvat suuren kiintoaines- ja typpikuormituksen seurauksena, kun vedenalaisikasvustot menetetään.

Hakijan mukaan Hillonlahti on luonnontilaan nähden ihmistoiminnan muuttama. Ihmistoiminta (=Haminan kaupunki) on tasannut Paksuniemen kalliot, täysin turhaan, ja muokannut rantoja ja kaatanut viimeisetkin männynkäkkyrät satamakentältä. Luonto vielä sinnittelee: ottamisalueella elää liito-orava, lepakoita ja harvinaisia hyönteisiä, jotka hakemuksen mukaan hoidetaan pois poikkeusluvalla, jos ne eivät muuten poistu melun ja pölyn keskeltä.

6. Hakemuksesta **puuttuu kokonaan hulevesisuunnitelma**, joka vaaditaan kaivosluokan hankkeelle meren rannassa / pohjavesialueen vieressä. Koska ottamisalue on 34 ha sijoittuen Suomenlahden rannikolle Hillonlahden rantamille, hanke **vaatii tältäkin osin myös vesiluvan**.

Hakija ei näe tarvetta hulevesisuunnitelmalle ja aikoo johtaa kaikki hulevedet suoraan Hillonlahteen pienen selkeytsaltaan kautta, koska *”kokemuksen mukaan hulevesiä ei muodostu merkittäviä määriä louhosalueilla ?!* Louhekasat ja kallio eivät ime vettä ja kallionraoista hulevedet pääsevät pohjaveeseen. Louhekerroksessa on räjäytysainejäämiä mm. tyypeä sekä kivipölyä ja muita kiintoaineita, mahdollisesti myös haitta-aineita kuten raskasmetalleja. Kallion koostumusta ei ole tutkittu. Selkeytsaltaan kokoa ei ole kerrottu, koska se ei ole selvillä kuten ei moni muukaan asia hakemuksessa.

"Louhinnan sekä kasvillisuuden poiston myötä lisääntyvien hulevesien kautta Hillonlahteen saattaa rakentamisvaiheessa päätyä ravinne- ja kiintoainekuormitusta, jolla voi olla vaikutusta Hillonlahden alueella esiintyviin vesiluontotyyppeihin." ?

Hulevesiä syntyy runsaasti ja ne aiheuttavat Hillonlahden rehevöitymistä, kiintoainekuormitusta sekä merkittäviä haittoja vesiympäristölle, mutta hulevedet voidaan hakijan mukaan tästä huolimatta ohjata suoraan Hillonlahteen pienen selkeytysaltaan kautta eikä laskelmia, hulevesialtaita tai suunnitelmia hulevesille tarvita ! Olemme eri mieltä.

LOPUKSI

Kaivosluokan louhinta korkealla merenrannalla, asutustaaajamien kupeessa aiheuttaa valtavia melu- ja pölyhaittoja ympäristölle. Melu kantaa merta pitkin kilometrejä. Louhinta-aikataulu on epämääräinen 2-10 vuotta?! Onko hankkeessa ajateltu kaupungin asukkaita tai vesialueen virkistyskäyttöä ? Ilmeisesti ei, koska olemme vain yleisöä (*"Yleisölle tarkoitettu tiivistelmä"*s.3).

Meillä on velvollisuus suojella vesivaroja ja elinympäristöjä myös tuleville sukupolville ja kantaa vastuu toimistamme. Hakemuksessa todetaan:
"Elinympäristöjen häviämisen myötä alueella aiemmin esiintynyt eläimistö hakeutuu vastaaville alueille hankealueen ympäristössä, mikä lisää ekologista painetta näillä alueilla." Minne eläimistö hakeutuu seuraavaksi ? Minne asukkaat ? Tyhjeneekö (lue tyhjennetäänkö) seuraavaksi Poitsila ja Uusi-Summa asukkaista Hillon tapaan ? Hakijan mukaan *"Ottamisalueen ympäristöön jää kuitenkin metsäisiä alueita, joita voi jatkossakin käyttää virkistykseen."* Kysymme mihin, kun koko alue tasataan louhekentäksi ja suojaviheralue on jo osin tuhottu maakaasulinjan päältä ja siihenkin rakennetaan vielä viereen kulkutie ? Tammikuussa käynnistyi Savilahdenvuoren louhinnan YVA numero kaksi, joka osin sisältyy liitteessä olevaan YVA:iin ja osin ulottuu taas uusille alueille (Tuike Finland Oy). Savilahdenvuori on myös tarkoitus tasata kokonaan teollisuudelle ja poistaa kaikki kasvillisuus ja maaperä alueelta.

Hakemus on puutteellinen ja ristiriitainen emmekä tule sitä hyväksymään. Kotkan Katariinassa oli aikoinaan öljysatama säiliöineen - merenrantakalliot ymmärrettiin tuolloin pääosin säästää tuleville sukupolville. Merikaupunki Haminassa ei virkamiesten (ja päättäjien ?) näkemyksen mukaan näytä olevan mitään säästämisen arvoista, varsinkaan merenrannalla ja vesialueilla

Haminassa 21.6.2023

Suomen luonnonsuojeluliitto Kaakkois-Kymen yhdistys ry

Raija Seppälä p. 050 5294938
 Katja Räsänen p. 040 553 2088